

W wypadkach wyjątkowych mogą kierownicy urzędów zarządzić dłuższy niż 7-mio godzinny czas pracy.

Wszelkie dotychczasowe zarządzenia w powyższym przedmiocie uchyla się.

Warszawa, dnia 10 maja 1920 r.

Minister Skarbu:

W. Grabski

264.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

Ministra Robót Publicznych

do ustawy z dnia 2-go marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek.

Na podstawie art. 8, 9 i 40 ustawy z dnia 2-go marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek (Dz. Ust. № 24 poz. 143) zarządzam w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Sprawiedliwości, Skarbu, Zdrowia Publicznego, Kolei Żelaznych, Kultury i Sztuki i z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego, co następuje:

§ 1a

(do art. 1 ustawy)

Odbudowę zniszczonych budynków przeprowadzają w zasadzie poszkodowani sami przy pomocy i kontroli ze strony Państwa.

Państwowej pomocy przy odbudowie udziela się poszkodowanym wymienionym w art. 3 ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. (Dz. Pr. № 63 poz. 368), których budynki skutkiem bezpośrednich działań wojennych zostały zniszczone, oraz powołanym do wojska lub ewakuowanym, których budynki spaliły się podczas ich nieobecności wskutek innych wypadków.

§ 2

(do art. 2 ustawy)

Techniczna pomoc państwa obejmuje dostarczenie bezpłatnie planów wzorowych i nadzór budowlany przy wznoszeniu domów mieszkalnych, budynków gospodarczych, szkół, kościołów i budynków użyteczności publicznej, niemniej też przy budowie studzien, wodociągów i kanalizacji.

Opracowaniem planów zajmą się powiatowe Biura odbudowy, uwzględniając przy tem obowiązujące przepisy budowlane, warunki miejscowe, względy zdrowotne, ogniowe, gospodarcze i estetyczne.

W razie potrzeby opracowanie i wykonanie tych projektów może być przez Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych powierzony prywatnym biurom technicznym lub cywilnym inżynierom albo architektom.

Dla miejscowości, przez które przechodzi kolej, plany wzorowe mają być w ten sposób opracowane, aby część budynków zwrócona ku kolei i niczem nie zasłonięta miała wygląd estetyczny.

Nie należy też od strony kolei umieszczać wychodków, gnojowni i t. p.

W powiatach, odnośnie do których brak ustawodawstwa kolejowego w sprawach t. zw. ochronnego pasu ogniowego, wodnych, ochrony korpusu

i urządzeń kolejonych, zachowania się sąsiadów kolei na wypadek budowy i składowania materiałów w bliskości kolei, należy przed wypracowaniem względnie zatwierdzeniem planów wzorowych zasięgnąć opinii Zarządu Kolejowego.

Typy budowli, projekty i plany, zatwierdzone przez Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych, mogą być oglądane w Biurach odbudowy przez osoby interesowane.

Biura odbudowy i Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych udzielają też bezpłatnej porady technicznej przy wznoszeniu budowli, przy urządzeniach sanitarnych, budowie studzien, wodociągów i kanalizacji.

§ 3.

Biura odbudowy występują z inicjatywą organizowania poszkodowanych w spółki i stowarzyszenia budowlane oraz organizowania spółek i stowarzyszeń rzemieślniczo-wytwórczych i t. p.

Spółkom i stowarzyszeniom budowlanym oraz rzemieślniczo-wytwórczym udzielana będzie pomoc przez przyznawanie pożyczek na warunkach dogodnych, wyjątkowo bezprocentowych, ułatwianie przewozu materiałów, tudzież oddawanie do wykonania takich robót, dla jakich siły spółki czy stowarzyszenia okażą się wystarczające.

§ 4.

W miarę potrzeby i przy uwzględnieniu poszczególnych zniszczonych okolic kraju, urządzać będą Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych fachowe kursy dla kształcenia personelu potrzebnego przy odbudowie, a w szczególności: kursy ciesielskie, murarskie, ceramiczne, kursy budowy budynków z materiałów zastępczych, kursy krycia dachów i t. p.

Oprócz tego Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych względnie Ministerstwo Robót Publicznych urządzać będą kursy dla pomocników kierowników Biur odbudowy.

§ 5.

Wytwórnice materiałów budowlanych, drzewnych, ceramicznych, szkła, okuć drzwi i okien, gwoździ i t. p. należące do osób pojedynczych albo do spółek i stowarzyszeń, do gmin, powiatów i t. p., które zobowiążą się najmniej 50% produkcji oddać dla celów odbudowy, będą popierane przez subwencjonowanie lub udzielanie pożyczek, przez ułatwianie przewozu surowców i wywozu gotowych wytworów, zaopatrywanie w opał, maszyny i t. p. wreszcie przez zamówienia.

§ 6.

Biura odbudowy przedkładają Okręgowym Dyrekcjom wnioski, jakie składnice, gdzie i z jakimi materiałami winny być organizowane.

Składnice materiałów mogą być państwowe, samorządowe, przy kółkach rolniczych, składnice stowarzyszeń i t. p.

Składnicom prywatnym Ministerstwo Robót Publicznych względnie Okręgowe Dyrekcje wskazywać będą za pośrednictwem Biur odbudowy, jakie materiały, gdzie i po jakich cenach można uzyskać; składnice prywatne uzyskują też potrzebną pomoc finansową, ale poddać się muszą kontroli Biur odbudowy co do sposobu prowadzenia i cen sprzedażnych materiałów.

Sposób wydawania poszkodowanym materiałów ze składnic określi osobna instrukcja.

§ 7.

Oprócz państwowych wytwórni gotowych domów mieszkalnych i gospodarczych, które mają być urządzone zgodnie z uchwałą sejmową z 3-go lipca 1919 r., będą organizowane i popierane przez Ministerstwo Robót Publicznych na wniosek Okręgowych Dyrekcji wytwórnie prywatne gotowych domów, materiałów budowlanych oraz mebli, sprzętów i narzędzi.

§ 8.

Dla przewozu materiałów budowlanych na drogach wodnych przysługiwac będą ulgi taryfowe i pierwszeństwo transportowe po transportach wojсковych i aprowizacyjnych.

Na polskich kolejach państwowych przewożone będą materiały budowlane z pierwszeństwem zastrzeżonym dla nich w przepisach o kolejności przyjmowania nadawanych do wysyłania ładunków i wykonania planu przewozowego na zasadzie kolejności. (Vid. Rozp. Min. K. Z. z 20/IV. 1920 r. Dz. Ust. № 36 poz. 204).

§ 9.

Dla transportu materiałów do i ze stacji kolejowych z wytwórni i składnic, z lasu i t. p. Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych urządzać będą kolejki, dostarczać automobilów ciężarowych, organizować przedsiębiorstwa przewozowe.

§ 10.

Wyjątkowo przeprowadzi się z ramienia Państwa w granicach i na rachunek przyznać się mającej, państwowej pomocy finansowej w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1919 r. odbudowę domów i budynków gospodarczych inwalidów wojennych, wdów i sierot po poległych na wojnie, jeżeli wymienieni poszkodowani sami nie będą mogli przeprowadzić odbudowy.

Z ramienia Państwa wykonaną również będzie budowa tymczasowych koniecznych schronisk.

Państwo wykona dalej budowę wzorowych domów, szczególnie z materiałów zastępczych, które w danej okolicy mogą być użyte do budowy z dobrym skutkiem.

W takich wyjątkowych wypadkach Ministerstwo Robót Publicznych na prośbę zainteresowanych, zbadaną i zaopiniowaną przez Okręgową Dyrekcję Robót Publicznych, zarządzi odbudowę.

§ 11

(do art. 6 ustawy).

Ministerstwo Robót Publicznych na wniosek Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych zorganizuje bezzwłocznie powiatowe i miejscowe Biura odbudowy.

Biura odbudowy są organami wykonawczymi Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych i jako takie podlegają pod względem personalnym i rzeczowym bezpośrednio tym Dyrekcjom, w ostatniej zaś instancji Ministerstwu Robót Publicznych.

§ 12

(do art. 8 ustawy).

Jako ciała doradcze w sprawach technicznej odbudowy powołuje się przy Ministerstwie Robót Publicznych Państwową Radę odbudowy, przy Okręgowych Dyrekcjach — Okręgowe Rady odbudowy, przy powiatowych Biurach odbudowy — powiatowe Rady odbudowy a w miarę potrzeby w poszczególnych gminach powołane zostaną miejscowe Rady odbudowy.

§ 13.

W skład Państwowej Rady odbudowy wchodzi:

- 1) Minister Robót Publicznych, jako przewodniczący, lub Podsekretarz Stanu, jako zastępca przewodniczącego.
- 2) Delegaci Ministerstw: Spraw Wewnętrznych, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Skarbu, Zdrowia Publicznego, Kolei Żelaznych, Kultury i Sztuki, Robót Publicznych oraz delegat Głównego Urzędu Ziemskiego.
- 3) Po jednym delegacie politechniki lwowskiej i warszawskiej, tudzież Stowarzyszenia techników i architektów w Warszawie, Polskiego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie i Towarzystwa Technicznego w Krakowie.
- 4) 8 delegatów organizacji zawodowych, mianowicie: 4 rolniczych i 4 przemysłowych i rękodzielniczych, po dwóch z b. zaborów rosyjskiego i austriackiego.
- 5) Po 2 delegatów z każdego województwa, wybranych przez Okręgowe Rady odbudowy.
- 6) Przewodniczący Komisji sejmowych, którym sprawy odbudowy będą przez Sejm przekazane, tudzież specjalnie zaproszeni posłowie sejmowi z okolic najbardziej zniszczonych.

Delegatów wymienionych pod 2) wyznaczą odnośni Ministrowie względnie Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego z grona urzędników lub wybitnych obywateli fachowców, delegatów wymienionych pod 4) wydelegują te organizacje, które oznaczy Minister Robót Publicznych w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Do zakresu działania Państwowej Rady odbudowy należy wydawanie opinii co do programu odbudowy na każdy rok w ramach przyznaných na ten cel kredytów.

§ 14.

W skład Okręgowych Rad odbudowy wchodzi:

- 1) Wojewoda jako przewodniczący.
- 2) Dyrektor i Vice-Dyrektor Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych, którzy zastępują wojewodę w przewodnictwie, oraz naczelnik oddziału odbudowy.
- 3) Przedstawiciele Ministerstw Skarbu i Kolei Żelaznych, Okręgowego Urzędu Ziemskiego oraz naczelnicy departamentów administracyjnego, przemysłowego, zdrowia publicznego, rolnictwa i dóbr państwowych województwa.
- 4) 4 delegatów organizacji zawodowych, mianowicie: 2 rolniczych tudzież 2 przemysłowych i rękodzielniczych.
- 5) Po 1 delegacie powiatowej Rady odbudowy z pośród członków sejmików względnie Rad powiatowych (§ 15).

Przedstawiciele wymienionych pod 3) wyznaczą odnośni Ministrowie względnie Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego, delegatów wymienionych pod 4) wydelegują te organizacje zawodowe, które wyznaczy wojewoda.

Do zakresu działania Okręgowych Rad odbudowy należy wydawanie opinii co do akcji odbudowy w okręgu terytorjalnym Okręgowej Dyrekcji.

§ 15.

W skład powiatowej Rady odbudowy wchodzić będą:

- 1) Starosta, jako przewodniczący.

- 2) Kierownik powiatowego Biura odbudowy, jako przedstawiciel Ministerstwa Robót Publicznych i zastępca przewodniczącego.
- 3) Przedstawiciel Ministerstwa Skarbu.
- 4) Lekarz powiatowy.
- 5) Przedstawiciel Ministerstwa Kolei Żelaznych.
- 6) Komisarz Ziemski.
- 7) 6 delegatów sejmiku powiatowego (Rady powiatowej).
- 8) 2 delegatów Stowarzyszeń budowlanych (o ile istnieją w powiecie), powołanych przez Starostę w porozumieniu z kierownikiem powiatowego Biura odbudowy.

Powiatowe Rady odbudowy są organami doradczymi dla powiatowych Biur odbudowy w sprawach odbudowy w obrębie powiatu.

§ 16.

Miejscowe Rady odbudowy powoływane będą w poszczególnych gminach, w miarę potrzeby, przez Starostę na wniosek kierownika miejscowego Biura odbudowy, jako ciała doradcze tego Biura.

Wymienione Rady odbudowy składać się mają przynajmniej z pięciu członków, w danej gminie zamieszkałych.

W miejscowościach, przez które przechodzi kolej, w skład miejscowej Rady odbudowy wchodzi również przedstawiciel Zarządu Kolejowego.

§ 17.

Terminy zwoływania powyższych Rad na posiedzenia i tryb załatwiania czynności określa regulaminy, które wyda Minister Robót Publicznych.

Czynności członków Rady odbudowy są bezpłatne, a tylko członkowie zamiejscowi pobierać będą oprócz rzeczywistych kosztów podróży — diety, których wysokość na każdy rok kalendarzowy oznaczy Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu.

§ 18

(do art. 9 ustawy).

Jako zniszczone przez wojnę uważa się następujące miasta, miasteczka, (osady) i zdrojowiska:

w okręgu Dyrekcji Warszawskiej:

Bielawy, Bolimów, Boryszew, Chorzele, Inowłódź, Rawa, Różan, Sochaczew, Mała Wieś, Nowe Miasto;

w okręgu Dyrekcji Łódzkiej:

Rogi, Szadek;

w okręgu Dyrekcji Kieleckiej:

Bodzentyn, Gliniany, Grabowiec, Itża, Janowiec, Kazanów, Klów, Koprzywnica, Lipsko, Łopuszno, Odrzywół, Opatowiec, Ożarów, Ryczywół, Sienno, Tarłów, Waśniów, Wierzbnica, Wiślica;

w okręgu Dyrekcji Lubelskiej:

Chodel, Gorzków, Horodyszcze, Jarczów, Kodeń, Końskowola, Kraśnik, Kryłów, Krzeszów, Łaszczów, Łomazy, Markuszów, Milejów, Ostrów, Parczew, Pawłów, Puchaczów, Puławy, Siedliszcze, Sosnowice, Świerze, Tarnogród, Terespol, Trawniki, Uchanie, Urzędów, Wierzbica, Wisznice, Wojsławice, Wysokie, Żółkiewka;

w okręgu Dyrekcji Białostockiej:

Andrzejewo, Czyżew, Goworowo, Goworowo-probostwo, Jabłonka, Jedwabno, Kaczyni, Lipsk, Nowogród, Ostrołęka, Śniadowo, Suraż, Sztabin, Zaręby Kościelne, Złotorja;

w okręgu Dyrekcji Krakowskiej:

Cieszanów, Dębica, Gorlice, Jaćmierz, Lisko, Narol, Nisko, Radłów, Radymno, Rozwadów, Rudnik, Sieniawa, Ulanów, Zarszyn, Żabno;

w okręgu Dyrekcji Lwowskiej:

Biały Kamień, Bohorodczany, Bolszowce, Bukaczowce, Chodorów, Dunajów, Felsztyn, Gologóry, Halicz, Horozanka, Hussaków, Jabłonów, Jaryczów Nowy, Jazłowiec, Jezupol, Knihynicze, Lipsko, Łysiec, Monasterzyska, Niemirów, Podgrodzie, Podhajce, Sołotwina, Strzeliska Nowe, Szczerzec, Turka n. Str., Wielkie Oczy, Wiśniowczyk, Zarudzie, Zawadów, Żurawno.

§ 19.

Władze administracyjne II instancji na wniosek Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych zakreszą termin do przedłożenia planów regulacyjnych.

W razie nieprzedłożenia planu regulacyjnego w terminie określonym władza administracyjna II instancji na wniosek Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych zadecyduje, komu sporządzenie planu regulacyjnego na koszt gminy będzie oddane.

Koszta ściągnięte będą od gminy ewentualnie przez wstawienie ich do budżetu gminy.

W miejscowościach, przez które przechodzi kolej, należy linię regulacyjną tak usytuować, aby nie były naruszone istotne interesy kolejowe, przyczem należy baczyć, że grunta kolejowe w zasadzie nie mają być wyłączone na cele regulacji (§ 21).

W wypadkach wątpliwych należy linię regulacyjną uzgodnić z właściwą Dyrekcją Kolejową.

Exemplarz zatwierdzonego planu prześle Okręgowa Dyrekcja do właściwego Biura odbudowy, które za pośrednictwem Starostwa ogłosi w danej miejscowości, że plan regulacyjny został zatwierdzony i że tylko podług tego planu wolno wznosić stałe budowle.

§ 20

(do art. 10 ustawy).

W miejscowościach wymienionych wyżej, w § 18, wnoszenie stałych budowli przed zatwierdzeniem planu regulacyjnego jest wzbronione.

W wyjątkowych wypadkach, jeżeli mianowicie wzniesienie stałej budowli okaże się koniecznym lub wskazanem, a z góry przewidzieć można, że linja frontu ulicy nie ulegnie zmianie, mogą Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych przed zatwierdzeniem planu regulacyjnego udzielić zezwolenia na wzniesienie stałych budowli na terenie, podlegającym regulacji.

§ 21

(do art. 11 ustawy).

Wyłączenie na cele regulacji, na zasadzie art. 11 ustawy, może nastąpić dla utworzenia albo rozszerzenia ulicy lub placu w granicach prawnomocnie zatwierdzonego planu regulacyjnego (art. 9 ustawy).

W tym wypadku wyłączenie następuje na rzecz odnośnej gminy i gmina ta zapłaci wyłączonym wynagrodzenie jakoteż związane z tem koszta.

§ 22.

Ministerstwo Robót Publicznych organizować względnie zakładać będzie w miarę potrzeby i możliwości wytwórnie materiałów budowlanych, w szczególności drzewnych i ewentualnie ceramicznych, okuć drzwi i okien, gwoździ i t. p. w tych miejscowościach, gdzie warunki rozwoju okażą się najlepsze.

Wywłaszczenie pod budowę państwowych wytwórni materiałów budowlanych następuje na koszt Państwa.

Wywłaszczenie gruntów, przeznaczonych na cele kolejowe pod budowę państwowych wytwórni materiałów budowlanych, może nastąpić tylko za zgodą Ministerstwa Kolei Żelaznych.

§ 23.

Wniesienie podania o wywłaszczenie jest obowiązkiem powiatowego Biura odbudowy, a to, o ile idzie o wywłaszczenie na cele regulacji, zaraz po prawomocnym zatwierdzeniu planu regulacyjnego, o ile zaś idzie o wywłaszczenie pod budowę państwowych wytwórni materiałów budowlanych— w wykonaniu zarządzenia władz przełożonych.

Do podania o wywłaszczenie dołączony ma być plan regulacyjny, opatrzone przez Okręgową Dyрекcję klauzulą prawomocności, względnie zatwierdzony plan budowy wytwórni, następnie wykaz gruntów i obiektów, wywłaszczyć się mających, z podaniem imion i nazwisk właścicieli oraz ich adresu.

Podanie o wywłaszczenie wniesie Biuro do właściwego Starostwa.

§ 24.

W terminie do dni 30-tu po wniesieniu podania przeprowadzi Starostwo dochodzenie przy udziale właścicieli, których objekta mają być wywłaszczone, za przybraniem dwóch rzeczoznawców.

Właściciele mają być zawiadomieni o terminie dochodzenia.

§ 25.

Po przeprowadzeniu dochodzenia wyda Starostwo orzeczenie ekspropriacyjne, orzekając równocześnie wysokość odszkodowania oraz wysokość kosztów urzędowych dochodzeń i doręczy je interesowanym.

Przeciw takiemu orzeczeniu niema odwołania.

Każda z stron, która czuje się pokrzywdzoną wysokością wynagrodzenia, może jednak żądać od właściwego sądu oznaczenia odszkodowania, a to w terminie do trzech miesięcy od doręczenia orzeczenia Starostwa.

§ 26.

Wykonanie orzeczenia Starostwa następuje po zapłacie względnie złożeniu oznaczonej w orzeczeniu ekspropriacyjnym kwoty wynagrodzenia do depozytu sądowego.

§ 27.

Celem intabulacji praw własności wniesie kierownik Biura odbudowy odpis orzeczenia ekspropriacyjnego do właściwego sądu (wydziału hipotecznego) przy dołączeniu urzędownie sporządzonego planu wywłaszczonych gruntów, wykazującego stan dawny i nowy, oraz dowodu wypłacenia lub złożenia do sądu sum odszkodowania w wysokości oznaczonej w orzeczeniu, jako też postawi wnioski o dokonaniu właściwych wpisów.

§ 28.

W wypadku potrzeby wywłaszczenia pod budowę państwowych wytwórni materiałów budowlanych może Starostwo udzielić zezwolenia do

przedsięwzięcia czynności wstępnych, jak: wchodzenie na grunta, badanie, pomiar i t. p. z zastrzeżeniem, że wszelka ztąd ewentualnie powstała lub wyrządzona szkoda będzie właścicielowi względnie posiadaczowi wynagrodzona.

Zezwalając na czynności wstępne, oznaczy zarazem Starostwo, kiedy czynności będą rozpoczęte i kiedy najpóźniej ukończone.

O zezwoleniu zawiadomi Starostwo proszącego tudzież właściciela względnie posiadacza gruntu, na którym czynności wstępne mają być podjęte.

Orzeczenie o wynagrodzeniu szkody wydaje Starostwo na żądanie właściciela względnie posiadacza nieruchomości, jeżeli żądanie zgłoszone będzie do dnia 14 od dnia następującego po dniu, w którym czynności wstępne podług zezwolenia Starostwa ukończone być miały. Po tym terminie, jak również gdyby interesowani czuli się pokrzywdzeni orzeczeniem Starostwa co do wynagrodzenia szkody, mogą udać się na drogę sądową.

§ 29

(do art. 12—17 ustawy).

Zarządzenia Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z właściwymi Ministrarni, dotyczące przymusowych świadczeń na cele odbudowy w myśl art. 12 ustawy, wydawane będą na wniosek Biur odbudowy względnie Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych.

W wezwaniu w myśl art. 13 ustawy wymienione będą:

- a) kategorie osób podlegających wezwaniu,
- b) materiały podlegające zgłoszeniu,
- c) ilość materiałów wolna od zgłoszeń,
- d) urząd, do którego zgłoszenia mają być skierowane,
- e) termin składania deklaracji według równocześnie podanego wzoru.

§ 30.

Urzędy i instytucje publiczne jako też zakłady użyteczności publicznej wolne są od przymusowych świadczeń i od składania deklaracji co do nieruchomości i nieruchomości niezbędnych dla wymienionych urzędów, instytucji i zakładów.

Pod przymusowe świadczenia nie będą też podciągane nieruchomości i ruchomości, należące do zakładów przemysłowych czynnych lub uruchamiających się, a niezbędne dla tych zakładów.

Jeżeli jednak zostanie stwierdzone, że wytwory zakładów przemysłowych, narzędzia, maszyny itd. przechowywane są w celach spekulacji i osiągnięcia nadmiernych zysków, będą one przedmiotem przymusowych świadczeń.

Wreszcie wolne są od przymusowych świadczeń przedmioty, służące do zaspokojenia niezbędnych potrzeb osobistych lub do wykonywania zawodu posiadacza i jego rodziny.

§ 31.

Jeżeli Biuro odbudowy nie będzie mogło nabyć lub objąć w użytkowanie zgłoszonych przedmiotów w drodze dobrowolnej umowy, zwróci się z wnioskiem o wydanie orzeczenia o przymusowym świadczeniu do właściwej władzy administracyjnej II instancji, a do czasu utworzenia takiej władzy do Okręgowych Dyrekcji Robót Publ.

§ 32.

Obowiązek odstąpienia dla celów odbudowy praw własności lub użytkowania ruchomości jako też środków przewozowych lub praw użytkowa-

nia na nieruchomościach, potrzebnych dla przeprowadzenia lub ułatwienia odbudowy może, być nałożony także na rzecz poszkodowanych stowarzyszeń budowlanych lub przedsiębiorstw prywatnych, przeprowadzających odbudowę albo przygotowujących materiały do odbudowy tudzież celem umożliwienia przewozu materiałów budowlanych.

§ 33.

Wynagrodzenie za świadczenia na odbudowę wypłacone będzie po cenach ustalonych przez Okręgowe Dyrekcje Robót Publicznych na podstawie opinii wydanych przez znawców i właściwe organizacje zawodowe.

§ 34.

Koszta znawców w przedmiocie zajęcia użytkowania nieruchomości na rzecz poszkodowanych lub stowarzyszeń budowlanych albo przedsiębiorstw prywatnych ponoszą odnośnie osoby względnie stowarzyszenia lub przedsiębiorstwa i, jeżeli nie złożą ich dobrowolnie, koszta ściągnięte zostaną przymusowo w drodze administracyjnej.

§ 35.

Osoby, niezadawalniające się wynagrodzeniem oznaczonym orzeczeniem władzy administracyjnej II instancji, mogą żądać ustalenia ceny w drodze postępowania sądowego.

Ewentualne skierowanie sprawy na drogę sądową nie wstrzymuje możliwości zajęcia dla odbudowy przedmiotów objętych orzeczeniem, skoro oznaczona w orzeczeniu cena złożona będzie do depozytu sądowego.

§ 36.

Orzeczenie karne w myśl art. 17 ustawy wydaje w I instancji to Starostwo, w którego okręgu znajdują się przedmioty objęte zarządzeniem w myśl art. 13 ustawy.

§ 37.

Pozbycie nieruchomości, których użytkowanie na podstawie orzeczenia w myśl art. 14 ustawy zostało zajęte, jest dozwolone, nie uwalnia to jednak nieruchomości z pod zajęcia.

§ 38.

Przepisy § 28 niniejszego rozporządzenia co do zezwolenia na czynności wstępne w wypadku wywłaszczenia nieruchomości pod budowę państwowych wytwórni materiałów budowlanych stosowane też być mają, gdy idzie o zajęcie praw użytkowania na nieruchomościach na cele odbudowy.

§ 39.

Obowiązek dostarczenia środków przewozowych, o ile chodzi o podwozy, t. j. wozy z końmi, wołami i potrzebną uprzężą, mieści w sobie zarazem obowiązek dostarczenia woźniców.

Przy pociąganiu do świadczeń zaprzęgów należy uwzględnić potrzeby gospodarcze właścicieli.

W wypadkach nagłych i niecierpiących zwłoki może Starostwo na wniosek kierownika Biura odbudowy nakazać dostarczenie podwód jeszcze

przed wydaniem orzeczenia władzy administracyjnej II instancji o przymusowym świadczeniu i podwoda winna być dostarczoną, o czym jednak Biuro złoży natychmiast sprawozdanie wspomnianej władzy administracyjnej.

§ 40.

Wynagrodzenie za podwody zapłaci Biuro odbudowy natychmiast po dopełnieniu świadczenia, a to gotówką lub — w braku gotówki — asygnatą do tej kasy skarbowej, w której okręgu ma stałe miejsce zamieszkania ten, kto dokonał świadczenia. Kasa skarbową wypłaci asygnowaną należność za zgłoszeniem się uprawnionego do odbioru.

W wypadkach, gdy zajęcie podwody następuje na rzecz poszkodowanych albo stowarzyszeń budowlanych lub przedsiębiorstw przeprowadzających odbudowę albo przygotowujących materiały do odbudowy, osoby te czy stowarzyszenia względnie przedsiębiorstwa zapłacić mają należność za podwodę.

§ 41.

Osoby, niezadawalniające się wynagrodzeniem za podwody, mogą żądać ustalenia wynagrodzenia w drodze postępowania sądowego.

§ 42

(do art. 18—34 ustawy).

Przy odbudowie wsi, miast i miasteczek (osad), zdrojowisk (uzdrowisk) należy dążyć do racjonalnego zabudowania przez wdrożenie i przeprowadzenie czynności w art. 18 ustawy sformułowanych, a mianowicie:

- a) uregulowania kształtu poszczególnych działek,
- b) tworzenia działek powiększonych,
- c) łączenia poszczególnych działek, należących do jednego właściciela.

Środki te w razie potrzeby mogą być stosowane łącznie, przyczem działki mogą ulegć przełożeniu.

§ 43.

Władza budownicza I instancji, odmawiając konsensu na budowę z tego powodu, że działka nie nadaje się do zabudowania w myśl obowiązujących przepisów budowlanych lub nie da się zabudować racjonalnie, pouczyć ma zarazem zamierzającego budować o przepisach art. 18 ustawy, a Biuro odbudowy udzieli interesowanym w myśl art. 7 lit. c ustawy bezpłatnie porady i pomocy technicznej przy sporządzeniu planu utworzenia racjonalnych działek lub na prośbę interesowanych plan taki sporządzi.

§ 44.

Wdrożenie i przeprowadzenie czynności, w art. 18 ustawy przewidzianych, nastąpić ma na prośbę interesowanych lub z urzędu, gdy tego wymagają względy publiczne jak: bezpieczeństwo od ognia, wymogi zdrowotności, względy gospodarcze, estetyczne albo względy sanacji bloków budowlanych, realizacja planu regulacyjnego, w końcu inny interes publiczny.

§ 45.

Interesowani właściciele nieruchomości, życzący sobie przeprowadzenia wspomnianych czynności, winni wnieść prośbę pisemnie lub ustnie do Biura odbudowy i wyłuszczyć w niej przyczyny i potrzebę żądanej czynności (art. 27 ustawy).

Ustnie zgłoszoną prośbę Biuro odbudowy ma spisać protokularnie.

Tak na podstawie prośby interesowanych jak również w braku inicjatywy z ich strony Biuro odbudowy ma zbadać z urzędu, czy i w jakich miejscowościach tudzież w jakich granicach, z jakich powodów i z jakich względów publicznych czynności wymienione w art. 18 ustawy mają być przeprowadzone i przedstawić władzy administracyjnej II instancji wniosek do wydania zarządzenia w myśl art. 24 ustawy.

Do wniosku dołączyć należy plan terenu, w obrębie którego proponowane czynności mają być przeprowadzone, uwidoczniający dotychczasowe działki (parcele) i budynki, oraz wykaz, do kogo i jakie parcele należą, w końcu opinię, czy i które parcele (działki) zakazem zbywania i obciążania mają być objęte.

§ 46.

Władza administracyjna II instancji, wydając orzeczenie zarządzające wdrożenie i przeprowadzenie czynności (art. 24 ustawy), poleci zarazem Biuru odbudowy ogłosić to zarządzenie w odnośnej miejscowości w sposób praktykowany dla ogłoszenia zarządzenia władz z tem, iż z chwilą takiego ogłoszenia nieruchomości w obrębie terenu, w którym czynności regulacyjne mają być przeprowadzone, nie mogą być zbywane ani obciążane. O wniesienie tego zakazu do sądu (wydziału) hipotecznego postara się Komisja utworzona w myśl art. 28 ustawy.

Z pod takiego zakazu mogą jednak być wyjęte poszczególne nieruchomości na prośbę zainteresowanych właścicieli. Zwolnienie należy do kompetencji władzy administracyjnej II instancji na podstawie opinii Biura odbudowy.

§ 47.

Władza administracyjna II instancji zarządzi przeprowadzenie dochodzenia przez Komisję powołaną do życia w myśl art. 28 ustawy. O wyznaczenie sędziego jako przewodniczącego Komisji wymieniona wyżej władza odniesie się wcześniej do Prezesa Sądu Okręgowego. Wyznaczony przewodniczący podejmie dalsze czynności celem złożenia Komisji i przeprowadzenia dochodzenia. Wybór znawców zależy od uznania przewodniczącego. Znaczący powinni pochodzić o ile możliwości z zainteresowanej gminy. Z reguły ma być przybranych dwóch znawców.

§ 48.

Po ukończeniu dochodzenia Komisja przedłoży akta władzy administracyjnej II instancji, która w myśl art. 30 ustęp drugi ustawy zatwierdzi ugodę stron lub wyda orzeczenie.

Orzeczenie winno być doręczone wszystkim interesowanym za dowodem doręczenia. W orzeczeniu winno się mieścić pouczenie, że od tego orzeczenia niema odwołania i tylko co do wysokości wynagrodzenia za odjęte działki lub ich części, za zlikwidowane lub ustanowione prawa, strony niezadowolone mogą udać się na drogę sądową, co jednak nie wstrzymuje postępowania przy utworzeniu działek budowlanych (art. 33 ustawy).

§ 49.

Koszta dochodzeń komisyjnych w sprawie tworzenia działek budowlanych (art. 18 ustawy) ponoszą ci właściciele, w których interesie działki zostały zregulowane, a to w stosunku do obszaru zregulowanych działek (art. 31 ustawy). Koszta, których obowiązani dobrowolnie nie złożą, ściągnięte będą w drodze egzekucji administracyjnej.

Koszta Komisji należą się członkom pozamiejscowym i znawcom, a to urzędnikom według norm przepisanych, innym zaś przyznany będzie przez władzę administracyjną II instancji na wniosek Komisji zwrot poniesionych kosztów podróży i stosowne djety.

§ 50.

Władza administracyjna II instancji wniesie wierzytelny odpis orzeczenia wraz z kopją planu geometrycznego, wykazującego dawny i nowy stan, tudzież ugody stron stwierdzone protokularnie, do właściwego sądu (wydziału) hipotecznego z wnioskiem szczegółowym o dokonanie właściwych wpisów i wykreślenie zakazu zbywania i obciążenia wpisanego na podstawie art. 25 ustawy.

§ 51

(art. 38 ustawy).

Rozporządzenie Generał-Gubernatora warszawskiego z dnia 1 listopada 1916 r. (Dz. Rozp. Gen.-Gub. № 56, poz. 211) w przedmiocie komasacji gruntów dla miasta Kalisza zostaje w mocy z tem, że prawa i obowiązki szefa administracji przy jenerał-gubernatorstwie warszawskim (§§ 1, 2 i 3 rozporządzenia) przechodzą na władzę administracyjną II instancji, prawa zaś i obowiązki komisarza szefa administracji (§ 2, punkt 1 rozporządzenia), na delegata tej władzy. Przewidziane, w § 3 ustęp ostatni rozporządzenia, ogłoszenie nastąpi w dzienniku wojewódzkim, a wreszcie w miejsce Sądu Najwyższego dla jenerał-gubernatorstwa warszawskiego (§ 21 rozporządzenia) wchodzą właściwe sądy.

§ 52.

Do władz administracyjnych I i II instancji (Starosty i Wojewody) należą sprawy przeprowadzania dochodzeń, tudzież wydawanie orzeczeń o wywłaszczeniu (art. 11, 14 i 30 ustawy) zatwierdzanie ugód stron, przedłożonych przez Komisję (art. 29 i 30), oraz wszelkie orzeczenia przewidziane w art. 30 ustawy, tudzież sprawy administracyjno-karne (art. 17) i formalności związane z przeprowadzeniem zmian w księgach hipotecznych, wywołanych odbudową (art. 34).

§ 53.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 17 maja 1920 r.

Minister Robót Publicznych:

Kędzior

265.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Kolei Żelaznych

w przedmiocie uzupełnienia Postanowień Taryfowych, stanowiących część II Taryfy Ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt z dnia 1 czerwca 1920 r.

Na mocy dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (Dziennik Praw № 14 poz. 152), konstytucyjnie zatwierdzonego w dniu 7 kwietnia 1919 r. (Monitor